

ნაშრომის ავტორი: ვახტანგ ჩოჩია
აკადემიური ხარისხი: საერთაშორისო ურთიერთობების ბაკალავრი
სამუშაო ადგილი: საქართველოს პარლამენტი, მიწვეული სპეციალისტი
ელ. ფოსტა: vakhtangchochia@gmail.com / vchochia@parliament.ge
მობ. ნომერი: +995 595 38 55 77

ჰუმანიტარული ინტერვენციის მოდელზე აგებული რუსული ომის პროპაგანდა:

2008 წლის აგვისტოსა და 2022 წელს დაწყებული რუსეთ-უკრაინის ომის
საერთაშორისო სამართლებრივი შეფასება

აბსტრაქტი

სტატია ეხება 2008 წელს რუსეთის ფედერაციის მიერ საქართველოს მიმართ განხორციელებული სამხედრო ინტერვენციის საერთაშორისო (საჯარო) სამართლებრივ კრილში შეფასებას. ნაშრომში წარმოდგენლია სამი წამყვანი საერთაშორისო სასამართლოს (ECHR, ICJ, ICC) გადაწყვეტილება 2008 წლის ომის შესახებ საქართველოს ხელისუფლების მიერ წარდგენილ სარჩელებთან დაკავშირებით. სტატიის ბოლო ნაწილში კი მოცემულია ავტორის მოსაზრება რუსეთის ხელისუფლების მიერ ე.წ. ჰუმანიტარული ინტერვენციის მოტივით გადადგმული ნაბიჯების თავსებადობაზე საერთაშორისო სამართლის ფუნდამენტურ ნორმებთან და, ზოგადად, სახელმწიფოების მიერ ჰუმანიტარული ინტერვენციის გამოყენების პრაქტიკასთან დაკავშირებით.

საკვანძო სიტყვები: 1) საერთაშორისო სამართალი; 2) ჰუმანიტარული ინტერვენცია; 3) 2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ომი; 4) რუსეთ-უკრაინის ომი; 5) საერთაშორისო სასამართლოები

Abstract

The article is about the international legal assessment of the military intervention against Georgia by the Russian Federation in 2008. The article presents decisions of the three leading international courts (ECHR, ICJ, ICC) regarding the 2008 Georgian War lawsuit judgment. In the next part of the article, the author presents his opinion about the acts of the Russian authorities, which, according to Kremlin propaganda, are believed to be used for humanitarian intervention purpose. And, in the final part of the article, there is a general discussion of the compatibility of humanitarian intervention with the core principles of international law and the existing practice of using humanitarian interventions by different states.

Key words: 1) International law; 2) Humanitarian Intervention; 3) 2008 Russo-Georgian war; 4) Russo-Ukrainian war; 5) International courts

შესავალი

აღნიშნული სტატიის მთავრ საზრისს წარმოადგენს მკითხველისთვის საერთაშორისო სამართლებრივი რეჟიმის გამოწვევების იმ ნაწილის აღწერა, რომელიც განპირობებულია რუსეთის ფედერაციის დესტრუქციული ქმედებებით საერთაშორისო პოლიტიკურ სარბიელზე. იქიდან გამომდინარე რომ, ავტორის მოსაზრებით, ე.წ. ჰუმანიტარული ინტერვენციის საფარქვეშ არსებული რუსული ექსპანსიონიზმის ახლი ტალღა 2008 წლის ომის შემდგომ აქტიურდება, სწორედ ამიტომ სტატიის პირველი ნაწილი სრულად ეთმობა რუსეთის ფედერაციის მიერ საქართველოს მიმართ 2008 წელს განხორციელებული აგრესიის შეფასებას. თავის მხრივ, სტატია იყოფა სამ ძირითად თავად:

სატატიის პირველ თავში თქვენ გაეცნობით ავტორის მოსაზრებას 2008 წლის აგვისტოს ომის სამართლებრივი გარემოებების შესახებ; გექნებათ შესაძლებლობა, წაიკითხოთ აღნიშნული კონფლიქტის შეფასება როგორც კონვენციონალური მორალისა და დეონტოლოგიური პრინციპების უმაღლესი სტანდარტების განხილვის ასპექტში, ისე იმ სამართლებრივი პრინციპებისა თუ ნორმების გათვალისწინებით, რომლებიც ცივილიზებული სამყაროს მიერ ერთხმად არის აღიარებული. ამავე თავში დასაწყისში, მოკლედ არის მიმოხილული აგვისტოს ომის მსვლელობა, ასევე - რუსეთის ფედერაციასა და საქართველოს შორის ცეცხლის შეწყვეტის შესახებ გაფორმებული შეთანხმებები.

სტატიის მეორე თავში დეტალურად არის გაანალიზებული ის ნაბიჯები, რომლებიც საქართველოს ხელისუფლებამ გადადგა რუსეთის ფედერაციის მიერ საქართველოს მიმართ შელახული სამართლიანობის დაცვისა და აღდგენის მიზნით. ასევე, მოერე თავის ქვეთავებად წარმოდგენლია სამი წამყვანი საერთაშორისო სასამართლოს (ECHR, ICJ, ICC) გადაწყვეტილება 2008 წლის ომის შესახებ; განხილულია ზემოთ ჩამოთვლილი თითოეული სასამართლოს მიერ, მათი კომპეტენციის ფარგლებში, გამოტანილი გადაწყვეტილებების მნიშვნელობა საერთაშორისო საზოგადოებისათვის საქართველოს შესახებ ჭეშმარიტების გაცნობის თვალსაზრისით. საერთაშორისო სასამართლოების გადაწყვეტილების მიმოხილვისას კი ძირითადი აქცენტი გაკეთებულია როგორც საქართველოს ხელისუფლების მიერ არჩეული სამართლებრივი სტრატეგიის განხილვაზე, ისე თავად სასამართლოების მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების აღსრულების პერსპექტივებსა და სამართლიანი დაკმაყოფილების პრინციპის უზრუნველყოფაზე.

სტატიის მესამე თავში მკითხველი გაეცნობა ავტორის მოსაზრებას ჰუმანიტარული ინტერვენციის მოდელისა და მასზე აგებული რუსული პროპაგანდის შესახებ. კრემლის პროპაგანდისტული ნარატივის მხილების ფარგლებში გაანალიზებულია რუსეთის ხელისუფლების მიერ ე.წ. ჰუმანიტარული ინტერვენციის მოტივით გადადგმული ნაბიჯების თავსებადობა საერთაშორისო სამართლის ფუნდამენტურ ნორმებთან. აღნიშნული თავის ბოლო ნაწილში კი წარმოდგენილია ავტორისეული შეფასება (საერთაშორისო სამართლის კონვენციებსა და პრინციპებზე დაყრდნობით) რუსეთის ფედერაციის მიერ უკრაინაში განხორციელებული ქმედებების შესახებ.

1. 2008 წლის ომის მსვლელობის მოკლე აღწერა და აღნიშნულის შესახებ საერთაშორისო საზოგადოების რეფლექსია

2008 წლის 8 აგვისტოს, რუსეთის ფედერაციის მხრიდან წახალისებული და მართული ოსი და აფხაზი სეპარატისტების მიერ ჩადენილი პროვოკაციული ქმედებების შემდგომ, რუსეთსა და საქართველოს შორის სამხედრო შეიარაღებული კონფლიქტი დაიწყო. შეიარაღებული მოქმედებების ძირითადი ნაწილი მიმდინარეობდა ცხინვალის მიმდებარედ, სამხრეთ ოსეთისა და გორის ადმინისტრაციულ ერთეულებში. აქტიური სამხედრო შეტაკებები რუსეთსა და საქართველოს შორის ხუთ დღეს გაგრძელდა.

2008 წლის 10 აგვისტოდან საქართველოს შეიარაღებულმა ძალებმა უკან და დაიწყეს თანდათანობით ცხინვალისა და გორის დატოვება, რის შემდგომაც დაუბრუნდნენ დისლოკაციის საწყის წერტილს. რუსეთის შეიარაღებულმა ძალებმა აქტიური სამხედრო მოქმედებების დასრულების შედეგად დაიკავეს საქართველოს შემდეგი ტერიტორიები: ზემო კოდორის ხეობა, სამხრეთ ოსეთი, ახალგორის რაიონის ჩათვლით (რომელიც მანამდე სრულად ექვემდებარებოდა საქართველოს კონტროლს) და ასევე - სოფელი პერევი (საჩხერის რაიონი). ზემოაღნიშნულის შედეგად ოკუპირებული ტერიტორიების სრულმა ფართობმა საქართველოს საერთაშორისოდ აღიარებული საზღვრების 22% მოიცვა. აქვე უნდა აღინიშნოს ის ფაქტი, რომ რუსული ოკუპაცია საქართველოს მიმართ არ დასრულებულა, იგი დღემდე გრძელდება და გულისხმობს საქართველოს სუვერენიტეტისა და მისი ტერიტორიული მთლიანობის უხეში ფორმებით შელახვას, მცოცავი ოკუპაციისა თუ ჰიბრიდული ომის ინსტრუმენტების გამოყენების გზით.

2008 წლის 12 აგვისტოს, ევროკავშირის ჩართულობით, რუსეთის ფედერაციასა და საქართველოს შორის ცეცხლის შეწყვეტის შესახებ პირველი შეთანხმება¹ გაფორმდა. თუმცა, რუსეთის ფედერაციის მიერ ცეცხლის შეწყვეტის შეთანხმების აღსრულების დაყოვნების გამო, მალევე, 2008 წლის 8 სექტემბერს, საფრანგეთის პრეზიდენტის, ნიკოლა სარკოზის, უშუალო მონაწილეობით გაფორმდა ცეცხლის შეწყვეტის შესახებ ახალი, მეორე შეთანხმება². შედეგად, 2008 წლის 10 ოქტომბერს რუსეთმა დაასრულა საკუთარი საჯარისო ნაწილების გაყვანა ე.წ. ბუფერული ზონებიდან, გარდა სოფელი პერევისა. აღნიშნული სოფლიდან რუსეთის ფედერაციამ ჯარი მხოლოდ 2010 წლის 18 ოქტომბერს გაიყვანა.

2008 წლის აგვისტოს ომში, სამშობლოს დაცვისას, გმირულად დიალუპნენ: საქართველოს შეიარაღებული ძალების 168 სამხედრო მოსამსახურე, შინაგან საქმეთა სამინისტროს 16 თანამშრომელი და 188 მშვიდობიანი მოქალაქე. ამასთანავე, საცხოვრებელი დაკარგა და ლტოლვილის სტატუსი მიენიჭა საქართველოს 10 000-ობით მოქალაქეს.

¹ 2008 წლის 12 აგვისტოს გაფორმებული ცეცხლის შეწყვეტის შესახებ შეთანხმება შეგიძლიათ იხილოთ აქ: https://iccn.ge/files/6-point_plan_sarkozy_2008.pdf

² 2008 წლის 8 სექტემბერს ცეცხლის შეწყვეტის შესახებ შეთანხმება შეგიძლიათ იხილოთ აქ: https://iccn.ge/files/ge_080909_implementation_of_the_12_august_2008_plan.pdf

2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ომი საერთაშორისო საზოგადოების მიერ ერთხმად იქნა დაგმოვილი. გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის წევრი სახელმწიფოების აბსოლუტური უმრავლესობა აღიარებს და მხარს უჭერს საქართველოს ტერიტორიულ მთლიანობას მის საერთაშორისოდ აღიარებულ საზღვრებში, ანუ აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის რეგიონების შემადგენლობით. ამავდროულად, საერთაშორისო საზოგადოების მიერ რუსეთის მხრიდან საქართველოსთან მიმართებით განხორციელებული ქმედებები შეირაცხა, როგორც სრულიად უკანონო, ხოლო რუსეთის მიერ საქართველოს სუვერენიტეტის საზიანოდ განხორციელებულ სამხედრო ინტერვენციას მიენიჭა სუვერენული სახელმწიფოს ოკუპაციის სტატუსი.

2. საერთაშორისო სამართალწარმოება 2008 წლის ომის შესახებ და წამყვანი საერთაშორისო სასამართლოების გადაწყვეტილებები

მიუხედავად იმისა, რომ კონფლიქტის შემდგომ პერიოდში საერთაშორისო საზოგადოებამ ერთხმად დაგმო რუსეთის მიერ საქართველოს წინააღმდეგ განხორციელებული აგრესიული ქმედებები, საჭირო იყო, კონკრეტული სამართლებრივი გარემოებების გათვალისწინებით აღნიშნულ კონფლიქტზე ემსჯელათ საერთაშორისო სასამართლოებს, რათა საქართველოს მიცემოდა შანსი აღედგინა და, იმავდროულად, დაეცვა შელახული სუვერენიტეტი. საერთაშორისო საზოგადოების მიერ რუსეთის მიმართ წაყენებული ბრალდებები, რომლებიც, თავის მხრივ, გულისხმობდა ბრალდებებს უკანონო ქმედებების ჩამდენი სუბიექტის მიმართ, აბსოლუტური სიცხადის პირობებშიც კი, საჭიროებდა კონკრეტული სამართლებრივი ფაქტების წარდგენას, რომლებზეც სხვადასხვა სამართლებრივი ბერკეტის გამოყენების გზით, შემდგომ რეაგირებას მოახდენდნენ საერთაშორისო სასამართლოები.

2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ომის შესახებ სამმა წამყვანმა საერთაშორისო სასამართლომ დააფიქსირა თავისი მოსაზრება, მათ შორის: 1) ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ (სტრასბურგის სასამართლო - ECHR), 2) მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ (გაეროს სასამართლო - ICJ) და 3) სისიხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლომ (ჰააგის სასამართლო - ICC).

2.1 ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო

ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოს საქართველოს ხელისუფლებამ რუსეთის წინააღმდეგ სარჩელით 2008 წლის 11 აგვისტოს მიმართა. სასამართლოს მიერ 2021 წლის 21

იანვარს გამოტანილ გადაწყვეტილებაში³ ვკითხულობთ, რომ რუსეთ-საქართველოს შორის შეიარაღებული დაპირისპირება და საბრძოლო მოქმედებები, რომლებიც მიმართული იყო კონფლიქტურ ტერიტორიაზე კონტროლის დამყარებისთვის, მიმდინარეობდა ქაოტურ გარემოში, რაც კონკრეტულ ტერიტორიაზე, ომის აქტიურ ფაზაში, 8-დან 12 აგვისტოს ჩთვლით პერიოდზე, ეფექტური კონტროლის დადგენის შესაძლებლობას არ იძლევა. აქვე უნდა ითქვას, რომ საერთშორისო სამართალში სახელმწიფოსთვის პასუხისმგებლობის დასაკისრებლად აუცილებელია, ეს უკანასკნელი ახორციელებდეს ეფექტურ კონტროლს იმ ტერიტორიაზე, რომელზეც იგი მოქმედებს. წინააღმდეგ შემთხვევაში, მას სამართლებრივი პასუხისმგებლობა ვერ დაეკისრება. სტრასბურგის სასამართლომ ეფექტური კონტროლის დამდგენ კრიტერიუმად აღნიშნულ საქმეში 2 საკითხი გამოიყენა: 1) რუსული სამხედრო წარმომადგენლობის სიძლიერე აღნიშნულ ტერიტორიებზე; 2) რუსეთის მხრიდან ეკონომიკური, სამხედრო და პოლიტიკური მხარდაჭერის აღმოჩენა ადგილობრივი დაქვემდებარებული ადმინისტრაციისთვის. სასამართლოს გადაწყვეტილებით, ვინაიდან მან ვერ დაინახა რუსეთის მხრიდან ამ ტერიტორიებზე (აფხაზეთი და სამხრეთ ოსეთი) ეფექტური კონტროლის დასადგენად საკმარისი მტკიცებულებები, რუსეთის ფედერაციას ომის აქტიური ფაზის პერიოდში (8-12 აგვისტო) არ დააკისრა პასუხისმგებლობა (ვერ დადგინდა რუსეთის იურისდიქცია) ევროპული კონვენციის 1-ლი მუხლის (ადამიანის უფლებათა დაცულობის ვალდებულება) მიზნების რეალიზებისთვის. შესაბამისად, მას ფორმალურად არ დაეკისრა პასუხისმგებლობა ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის 1-ლი კარით განსაზღვრული ადამიანის უფლებებისა და ვალდებულებების შელახვის ფაქტებზე.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ სტრასბურგის სასამართლომ 2008 წლის 12 აგვისტოს (აქტიური საომარი მოქმედებების დასრულების) შემდგომ მომხდარ დარღვევებზე რუსეთის ფედერაციას დააკისრა სრული პასუხისმგებლობა, ვინაიდან სასამართლოს მიერ 2008 წლის 12 აგვისტოდან 10 ოქტომბრამდე პერიოდში დადგინდა რუსეთის მიერ სამხრეთ ოსეთზე, აფხაზეთსა და ე.წ. ბუფერულ ზონაზე განხორციელებული ეფექტური კონტროლი.

აღნიშნულის გათვალისწინებით, ევროპულმა სასამართლომ რუსეთის მხრიდან დაადგინა შემდეგი ტიპის დარღვევები: კონვენციის მე-2 (სიცოცხლის უფლება), მე-3 (წამების აკრძალვა), მე-8 (პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობა) მუხლები და 1-ლი დამატებითი ოქმის 1-ლი მუხლი (საკუთრების უფლება). ევროპული სასამართლოს განმარტებით, არსებული მტკიცებულებებით დასტურდებოდა, რომ საომარი მოქმედებების შეწყვეტის შემდეგ სამხრეთ ოსეთსა და ე.წ. ბუფერულ ზონაში მდებარე ქართულ სოფლებში ადგილი ჰქონდა სახლების მარცვისა და დაწვის სისტემურ კამპანიას. ამ კამპანიას თან ახლდა სამოქალაქო პირების მიმართ სასტიკი მოპყრობა და სიკვდილით დასჯა. აღნიშნულ ფაქტებზე კი, ცხადია, როგორც მორალური, ისე სამართლებრივი პასუხისმგებლობა რუსეთის ფედერაციას ესკისრება. ამას გარდა, ხაზგასასმელია ის ფაქტიც, რომ ევროპულმა სასამართლომ დაადგინა კონვენციის მე-2 მუხლის (სიცოცხლის უფლება) პროცედურული მოთხოვნების შესაბამისად, რუსეთის ფედერაციის პასუხისმგებლობა ჩაეტარებინა

³ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ 2021 წლის 21 იანვარს გამოტანილი გადაწყვეტილება საქართველო რუსეთის წინააღმდეგ (II) საქმეზე, შეგიძლიათ იხილოთ აქ: [იხილეთ](#)

ეფექტური გამოძიება სიცოცხლის უფლების ხელყოფის იმ შემთხვევებზე, რომლებიც მოხდა საომარი მოქმედებების აქტიურ ფაზაში (8-12 აგვისტო).

საქმეზე - საქართველო რუსეთის წინააღმდეგ (II) - საქართველომ, როგორც მომჩივანმა სახელმწიფომ, რუსეთის მხრიდან ჩადენილი დარღვევების კომპენსირების მიზნით სამართლიანი დაკმაყოფილება მოითხოვა. აღნიშნულის შესახებ სასამართლომ განმარტა, რომ ეს საკითხი მზად არ იყო გადასაწყვეტად. შესაბამისად, მან მხარეებს - საქართველოსა და რუსეთს - მოუწოდა, გადაწყვეტილების გამოცხადებიდან 12 თვის განმავლობაში წერილობით წარედგინათ კომენტარები ამ საკითხზე და სასამართლოსთვის შეეტყობინებინათ მხარეებს შორის მიღწეული ნებისმიერი შეთანხმების შესახებ. იმ შემთხვევაში, თუ 12 თვეში მხარეები ვერ მიაღწევდნენ შეთანხმებას, მათ მიერ წარდგენილი წერილობითი მოსაზრებების საფუძველზე სასამართლო თავად იმსჯელებდა და მიიღებდა გადაწყვეტილებას სამართლიან დაკმაყოფილებასთან დაკავშირებით. სამწუხაროდ, უნდა ვივარაუდოთ, რომ აღნიშნულთნ დაკავშირებით მომავალში მიღებული გადაწყვეტილების აღსრულება, ფაქტობრივად, შეუძლებელი იქნება, ვინაიდან 2022 წლის 25 თებერვალს ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის გადაწყვეტილებით⁴, რუსეთი გააძევეს ევროპის საბჭოდან. შესაბამისად, ევროპული სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილების აღსრულება დამოკიდებული იქნება მხოლოდ რუსეთის კეთილ ნებაზე. სამწუხაროდ, წარსული გამოცდილება გვასწავლის, რომ არათუ რუსეთის კეთილი ნების, არამედ მის მიერ ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების იმედად ყოფნაც კი დიდი უგუნურებაა.

2.2 მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლო

საქართველოს ხელისუფლებამ მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლოს სარჩელით 2008 წლის 12 აგვისტოს მიმართა. საქართველოს ხელისუფლების მიერ შეტანილ სარჩელში, რომელიც რუსეთის მიერ „რასობრივი დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ“ (CERD) საერთაშორისო კონვენციით ნაკისრი ვალდებულებების დარღვევას ეხებოდა, განმარტებული იყო, რომ რუსეთის ფედერაცია 1990 წლიდან 2008 წლის აგვისტოს პერიოდის ჩათვლით, აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში განხორციელებული ინტერვენციებისას, არღვევდა ზემოთ ხსენებული კონვენციის მიხედვით გათვალისწინებულ ნორმებს.

საკასუხოდ, 2009 წლის ბოლოს რუსეთის ფედერაციამ ICJ-ს მიმართა შუამდგომლობით, რომ აღნიშნული საქმე არ შედიოდა მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლოს იურისდიქციაში და რომ მას არ უნდა განეხილა ეს უკანასკნელი. რუსეთი თავის არგუმენტაციას 2 ძირითად გარემოებას აყრდნობდა: 1) რუსეთი არ წარმოადგინა მხარეს საქმეში; 2) საქართველომ დაარღვია CERD-ის კონვენციის 22-ე მუხლით

⁴ 2022 წლის 25 თებერვალს ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის გადაწყვეტილება რუსეთის ფედერაციის ევროპის საბჭოდან გაძევების შესახებ შეგიძლიათ იხილოთ აქ:

https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680a5da51#globalcontainer

გათვალისწინებული პროცედურა და სარჩელის შეტანამდე მოპასუხე მხარესთან მოლაპარაკების ეტაპი არ გაიარა.

სასამართლომ დასაშვებად არ სცნო რუსეთის მიერ დაყენებული პირველი შუამდგომლობა, ვინაიდან მიიჩნია, რომ რუსეთი რეალურად ჩართული იყო საქართველოსთან კონფლიქტში და, შესაბამისად, დასშვებად ჩათვალა მისი პოტენციური მონაწილეობა ეთნიკურ წმენდასთან დაკავშირებულ დანაშაულებში. თუმცა, სამწუხაროდ, სასამართლომ დააკმაყოფილა რუსეთის მიერ დაყენებული მეორე შუამდგომლობა (CERD-ის კონვენციის 22-ე მუხლით გათვალისწინებული პროცედურა) და 2011 წლის 1-ელ აპრილს უარი თქვა საქმის არსებით განხილვაზე. სასამართლოს გადაწყვეტილების ძირითად საფუძვლს წარმოადგენდა ის ფაქტი, რომ საქართველოს არ ჰქონდა ამოწურული CERD-ის კონვენციით გათვალისწინებული მოლაპარაკებების მექანიზმები და სწორედ აქედან გამომდინარე, სასამართლოს არ გააჩნდა უფლებამოსილება განეხილა საქართველოს მიერ 2008 წლის 12 აგვისტოს მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლოში შეტანილი სარჩელი.

2021 წლის 29 იანვარს, მას შემდგომ, რაც ცნობილი გახდა ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება, საერთაშორისო სამართლის ექსპერტთა ნაწილს იმედი გაუჩნდა, რომ ახალი გარემოებების გამონახვის საფუძველზე საქართველო შეძლებდა კიდევ ერთხელ მიემართა გაეროს სასამართლოსთვის, საქმის ხელახალი განხილვის (გადახედვის) დაწყების მოტივით; თუმცა, სამწუხაროდ, ICJ-ის წესდების თანახმად, ერთსა და იმავე საქმეზე ახლად გამოვლენილი გარემოების საფუძველზე სასამართლოსთვის მიმართვის უფლება მხარეს პირველი გადაწყვეტილების გამოტანიდან მხოლოდ 10 წლის პერიოდში აქვს. აღნიშნული პერიოდის გასვლის შემდგომ კი საქმე ხანდაზმულად ითვლება. საქართველოს მიერ რუსეთის წინააღმდეგ CERD-ის კონვენციაზე დაყრდნობით შეტანილ სარჩელზე სასამართლოს გადაწყვეტილების მიღებიდან 10 წლიანი ვადა 2021 წლის 1-ლ აპრილს ამოიწურა. სამწუხაროდ, დღეის მდგომარეობით, აღნიშნული საქმე უკვე ხანდაზმულად მიიჩნევა.

2.3 სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლო

სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს (ICC) წესდების - „რომის სტატუტის“⁵, მე-15 მუხლი ICC-ის პროკურორს ნებართვას აძლევს, საკუთარი ინიციატივით (*proprio motu*) დაიწყოს წინასწარი მოკვლევა სასამართლოს იურისდიქციის ფარგლებში ჩადენილი სავარაუდო დანაშაულების შესახებ. თავის მხრივ, სასამართლოს იურისდიქცია ვრცელდება შემდეგი 4 ტიპის დანაშაულებზე: გენოციდი, ომის დანაშაული, ადამიანურობის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაული და აგრესიის დანაშაული. საქართველოს საკითხზე პროკურორმა, ფატუ ბენსუდამ, საკუთარი ინიციატივით წინასწარი მოკვლევა 2008 წლის 14 აგვისტოს დაიწყო. 2015 წლის 13 ოქტომბერს კი მან მიმართა წინასასამართლო პალატას გამოძიების დაწყების ავტორიზაციის მოთხოვნით. აღნიშნულ ეტაპზე პროკურორს უნდა

⁵ სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს (ICC) წესდება შეგიძლიათ იხილოთ აქ: <http://www.humanrights.ge/files/Rome%20Statute.pdf>

გამოეკვეთა გონივრული საფუძველი იმ მიზნით, რომ სასამართლოს აღედგრა საქმე 2008 წელს საქართველოს ტერიტორიაზე, რომის სტატუტით განსაზღვრული, ჩდენილი დანაშაულებრივი აქტების შესახებ. 2016 წლის 27 იანვრის გადაწყვეტილებით, სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს წინასამართლო პალატამ დააკმაყოფილა პროკურორის მოთხოვნა, დაეწყო გამოძიება საქართველოს ტერიტორიაზე, კერძოდ, სამხრეთ ოსეთისა და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე 2008 წლის 1 ივლისიდან 10 ოქტომბრამდე ჩადენილი სავარაუდო ომის დანაშაულებისა და ადამიანურობის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულების ფაქტების გამოვლენის მიზნით.

აღსანიშნავია, რომ პროკურორ კარიმ ხანის ოფისის⁶ მიერ მოპოვებული და შესწავლილი მტკიცებულებების საფუძველზე პროკურორმა მიზანშეწონილად მიიჩნია 3 მაღალჩინოსანი პირის მიმართ დაეწყო სისხლის სამართლებრივი დევნა. შესაბამისად, 2022 წლის 10 მარტს მათ წინააღმდეგ კარიმ ხანმა გამოსცა დაკავების ორდერები. ესენი არიან: 1) გენერალ-ლეიტენანტი მიხაილ მინძაევი, რომელიც 2005 წელს დაინიშნა დე ფაქტო სამხრეთ ოსეთის შინაგან საქმეთა მინისტრად და თანამდებობაზე იყო 2008 წლის 31 ოქტომბრამდე; 2) ჰამლეტ გუჩმაზოვი - დე ფაქტო სამხრეთ ოსეთის შინაგან საქმეთა სამინისტროს წინასწარი დაკავების იზოლატორის უფროსი; 3) დავიდ სანაკოევი, სამხრეთ ოსეთის დე ფაქტო რესპუბლიკის ე.წ. პრეზიდენტის წარმომადგენელი ადამიანის უფლებათა საკითხებში. ზემოთ დასახელებული სამი პირისთვის სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობის დაკისრება განხორციელდა სამხრეთ ოსეთში, საქართველოში, 2008 წლის 8 აგვისტოდან 27 აგვისტომდე ჩადენილი შემდეგი სამხედრო დანაშაულებისთვის: უკანონო დაკავება, წამება, არაადამიანური მოპყრობა, ადამიანური ღირსების შელახვა, მძევლად აყვანა და უკანონო გადაყვანა.

2022 წლის 16 დეკემბერს სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს მთავარი პროკურორის, კარიმ ხანის, გადაწყვეტილებით, საქართველოს გარემოების გამოძიების ეტაპი დასრულდა. პროკურორის მიერ მიღებული გადაწყვეტილება კი, თავის მხრივ, გულისხმობს იმას, რომ აღნიშნული სასამართლო საქმის ირგვლივ პროკურორის ოფისმა თავისი მაქსიმალური ძალისხმევითა და შესაძლებლობის ფარგლებში, გამოკვეთა საქმის ყველა პოტენციური დამნაშევე ფიგურანტი. შესაბამისად, პროკურორის ოფისი დასრულებულად აცხადებს საქართველოს საქმის გამოძიებას.

„შემიძლია დავადასტურო, რომ სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს წარმოებაში არსებული საქმეების გარდა, ჩემი ოფისი აღარ გააგრძელებს გამოძიებას ახალი მიმართულებით საქართველოს სიტუაციის ფარგლებში, სხვა პირთა სავარაუდო სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობასთან, ან სხვა ქმედებებთან დაკავშირებით. შესაბამისად, ვინაიდან გარემოებები არსებითად არ შეცვლილა, საქართველოს სიტუაციის გამოძიების ეტაპი დასრულდა“, - აცხადებს კარიმ ხანი⁷.

⁶ 2021 წლის 15 ივნისს, ფაქტუ ბენსუდამ 9 წლიანი ვადის გასვლის შემდგომ, დატოვა ICC-ის მთავარი პროკურორის თანამდებობა, აღნიშნულ თანამდებობაზე მის ნაცვლად დაინიშნა ბრიტანელი ადვოკატი კარიმ ხანი

⁷ 2022 წლის 16 დეკემბერს სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს მთავარი პროკურორის, კარიმ ხანის, განცხადება შეგიძლიათ იხილოთ აქ: <https://www.icc->

სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს აღნიშნული გადაწყვეტილება წარმოადგენს საერთაშორისო სამართლებრივ ასპარეზზე ქართული მხარის კიდევ ერთ მნიშვნელოვან გამარჯვებას რუსეთის ფედერაციის წინააღმდეგ. ეს კიდევ ერთხელ ხაზს უსვამს იმ ფაქტს, რომ 2008 წლის ომის დროს ქართველი სამხედროები მოქმედებდნენ საერთაშორისო სამართლის ნორმების სრული დაცვითა და საკუთარი სამშობლოს ერთიანობის შენაჩუნების ერთადერთი მოტივით.

სამწუხაროდ, რომის სტატუტის თანახმად, გამოძიების დასრულების მიუხედავად, ექვმიტანილის დაუსწრებლად გასამართლება დაუშვებელია. შესაბამისად, სასამართლო ვერ გამოიტანს რამე გადაწყვეტილებას იმ პირების სასამართლო პროცესზე დასწრების გარეშე, ვისზეც გაცემულია დაკავების ორდერები. სწორედ აქედან გამოდინარე, ზემოთ ჩამოთვლილი ბრალდებული 3 პირის გასამართლება შესაძლებელი იქნება მხოლოდ მას შემდეგ, რაც მოხდება მათი დაკავება. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ რეალურად, ორდერის აღსრულების რამდენიმე გზა არსებობს: პირველი, როდესაც პირები, რომლებზეც გაცემულია დაკავების ორდერი, მოგზაურობენ რომის სტატუტის ხელმომწერ სახელმწიფოებში⁸; იმ ქვეყნებს, რომლებსაც რატიფიცირებული აქვთ რომის სტატუტი გააჩნიათ მათი დაკავებისა და ჰააგის სასამართლოსთვის გადაცემის ვალდებულება; მეორე შემთხვევაში კი თეორიულად შესაძლებელია აღნიშნული პირები დააკავოს თავად იმ ქვეყანამ, რომელშიც ისინი ცხოვრობენ, ან რომელიც ეფექტურ კონტროლს ახორციელებს იმ ტერიტორიაზე, სადაც აწ უკვე ბრალდებულები ცხოვრობენ (ამ შემთხვევაში რუსეთმა).

ავტორის ღრმა რწმენით, აღნიშნული პირების დაკავება და მათი სასამართლოს წინაშე წარდგომა მხოლოდ დროის საკითხია. თავად ის ფაქტი, რომ სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლომ დაადგინა იმ პირების ბრალეულობა, რომლებიც არაადამიანურად ეპყრობოდნენ, უმოწყალოდ აწამებდნენ და ფიზიკურად ანადგურებდნენ ქართველებს, მნიშვნელოვან სამართლებრივ მონაპოვარს წარმოადგენს საქართველოს ხელისუფლებისთვის. ეს ქმნის საფუძველს, რომ მან მსოფლიოს კიდევ ერთხელ დაანახოს რუსეთის ხელისუფლების ამორალური სახე. ამავდროულად, მყარი სამართლებრივი არგუმენტებით განამტკიცოს ერთადერთი და ურყევი ჭეშმარიტება (ან სიმართლე) საერთაშორისო ასპარეზზე.

3. საერთაშორისო სამართლებრივი რეჟიმი, ჰუმანიტარული ინტერვენციის მოდელი და მასზე აგებული რუსული პროპაგანდა

ავტორის მოსაზრებით, ძალზედ მნიშვნელოვანია, ყურადღება მიექციეს არა მხოლოდ რუსეთის ხელისუფლების მიერ ჩდენილ კონკრეტულ დანაშაულებს ადამიანის

[cpi.int/news/prosecutor-international-criminal-court-karim-aa-khan-kc-announces-conclusion-investigation?fbclid=IwAR3B2GTLUO0p45JO0cCl-pooBpTnTCJX6HbtIbKkYBI3IRukwMCcE1QI8pg](https://www.cpi.int/news/prosecutor-international-criminal-court-karim-aa-khan-kc-announces-conclusion-investigation?fbclid=IwAR3B2GTLUO0p45JO0cCl-pooBpTnTCJX6HbtIbKkYBI3IRukwMCcE1QI8pg)

⁸ „რომის სტატუტის“ ხელმომწერ სახელმწიფოთა ჩამონათვალი შეგიძლიათ იხილოთ აქ: <https://asp.icc-cpi.int/states-parties>

უფლებების შელახვის კუთხით, არამედ აქცენტი გაკათდეს რუსეთის ზოგადი ქმედებების არაკანონიერებაზე. რუსეთის ხელისუფლებამ თავისი ქმედებებით, კერძოდ, რუსული ჯარის საქართველოს ტერიტორიაზე ინტერვენციით, ფეხქვეშ გათელა საერთაშორისო სამართლის ძირითადი პრინციპები და ღირებულებები. გაერთიანებული ერების წესდების მიერ დადგენილი სამართლებრივი რეჟიმის საფუძვლეზე მარტივია, დავადგინოთ სახელმწიფოს ქმედების კანონიერება. გაეროს წესდების⁹ მე-2 მუხლი ადგენს რიგ პრინციპებს, რომლებიც სავალდებულო ხასიათს ატარებს როგორც თავად ორგანიზაციისთვის, ისე მისი წევრი სახელმწიფოებისთვის. აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის წევრ 193-ვე ქვეყანას გაცხადებული აქვს თვისი პოზიცია გაეროს წესდებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების უზრუნველსაყოფად.

გაერთიანებული ერების წესდების მე-2 მუხლის მე-3 პუნქტი ადგენს: „ორგანიზაციის ყველა წევრი ვალდებულია თვისი საერთაშორისო დავა გადაწყვიტოს მშვიდობიანი საშუალებით ისე, რომ საფრთხის ქვეშ არ დადგეს საერთაშორისო მშვიდობა, უსაფრთხოება და სამართლიანობა“.

მე-4 პუნქტი: „ორგანიზაციის ყველა წევრი ვალდებულია, მათ შორის საერთაშორისო ურთიერთობებში, თავი შეიკავოს ძალის გამოყენების მუქარისგან ან გამოყენებისგან ნებისმიერი სახელმწიფოს ტერიტორიული მთლიანობისა ან პოლიტიკური დამოუკიდებლობის წინააღმდეგ, ან სხვაგვარად ისე, რაც შეუთავსებელია გაერთიანებული ერების მიზნებთან“.

მართალია, ამავე წესდების 51-ე მუხლი ძალაში ტოვებს ინდივიდუალური და კოლექტიური თავდაცვის უფლებას „გაერთიანებული ერების წევრზე თავდასხმის შემთხვევაში“ და აღნიშნულს „თანდაყოლილ უფლებას“ უწოდებს; თუმცა, მისი ინტერპრეტირება სახელმწიფოს ოკუპაციის მიზნების გასამართლებლად, ცხადია, აბსურდს წარმოადგენს. არსებობს პრეცედენტები, როდესაც სუვერენული სახელმწიფოები (ან მათი ჯგუფი) უცხო სახელმწიფოს ტერიტორიაზე მათ მიერ გადადგმული სამხედრო მოქმედებების გასამართლებლად, რომელიც სამიზნე სახელმწიფოს მიერ მომავალი საფრთხის აღკვეთას ემსახურებოდა, 51-ე მუხლზე მიუთითებენ. ასეთი შემთხვევები საფუძვლიან დასაბუთებას მოითხოვს. მაგალითად: ერაყის მიერ ქუვეითზე 1990 წელს განხორციელებულ თავდასხმასთან დაკავშირებით გაეროს უშიშროების საბჭოს რეზოლუცია 661(1990)¹⁰ უთითებდა ამავე რეზოლუციის პრეამბულაში, რომ ერაყის მიერ ქუვეითზე შეიარაღებული თავდასხმის პასუხად ინდივიდუალური და კოლექტიური თავდაცვის თანდაყოლილი უფლების რეალიზება სრულად ლეგიტიმურ აქტს წარმოადგენდა. ასევე შეგვიძლია, გავიხსენოთ ჩრდილოეთ ატლანტიკური ხელშეკრულების ორგანიზაციის (NATO) მიერ 1999 წელს იუგოსლავიის დაბომბვა, როდესაც ორგანიზაციამ მიუთითა გაეროს წესდების 51-ე მუხლის ჰუმანიტარული მიზნებისთვის (ჰუმანიტარული ინტერვენცია) გამოყენების შესახებ. უნდა ითქვას, რომ

⁹ გაეროს წესდება შეგიძლიათ იხილოთ აქ: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text>

¹⁰ გაეროს უშიშროების საბჭოს რეზოლუცია N661 (1990) შეგიძლიათ იხილოთ აქ: <https://digitallibrary.un.org/record/94221>

ნატოს მიერ განხორციელებული ქმედებები საერთაშორისო სამართლის ექსპერტთა უდიდესი ნაწილის მიერ უკანონოდ შეირაცხა.

მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ (ICJ) ნიკარაგუა აშშ-ს წინააღმდეგ საქმეში მრავალმხრივი ინტერპრეტაციების აღსაკვეთად გაეროს წესდების 51-ე მუხლი განმარტა. გაეროს საერთაშორისო სასამართლომ განაცხადა, რომ ორი მთავარი პირობა უნდა დაკმაყოფილდეს იმისთვის, რათა ინდივიდუალური ან/და კოლექტიური თავდაცვის უფლების განხორციელება (51-ე მუხლით მინიჭებული უფლებების რეალიზება) კანონიერი იყოს: 1) დაზარალებულმა სახელმწიფომ უნდა განაცხადოს, რომ იგი დაზარალებულია და ითხოვს დახმარება (ანუ, საკუთარი თავი დააიდენტიფიციროს, როგორც დაზარალებული საერთაშორისო საზოგადოების წინაშე და სთხოვს მას დახმარება) და 2) აქტი, პროცესი (სამართალდარღვევა), რომლის შედეგადაც დაზარალდა აღნიშნული სახელმწიფო, უნდა წარმოადგენდეს „შეიარაღებულ თავდასხმას“. აქვე აუცილებლად უნდა ითქვას, რომ 51-ე მუხლის თანახმად, გათვალისწინებული პრევენციული სახის ინტერვენციები ავტორიზებული უნდა იყოს გაეროს უშიშროების საბჭოს მიერ წინააღმდეგ შემთხვევაში, სუვერენული სახელმწიფოს მიერ გადადგმული ყოველი თვითნებური ნაბიჯი არაკანონიერად შეფასდება.

რუსეთის მიერ ჰუმანიტარულ ინტერვენციად შერაცხული ომი უკრაინაში რუსეთის ფედერაციის სათავეში მყოფი არადემოკრატიული რეჟიმის ლუსტრირებას განაგრძობს. მათ მიერ სრულმასშტაბიანი ომის სამხედრო ოპერაციად მოხსენიებაც ნაწილია იმ რუსული პროპაგანდისა, რომელიც აბსურდულ არგუმენტებზე დაყრდნობით ცდილობს, არადემოკრატიული რეჟიმის მიერ გადადგმული ადამიანურობის წინააღმდეგ ჩადენილი ნაბიჯებისთვის სამართლებრივი და მორალური თვალსაზრისით გამართლებელი არგუმენტების მოპოვებას. ცხადია, მათ მიერ გამოგონილი არგუმენტი, რომ თითქოსდა რუსეთი ახდენს უკრაინის „დენაციფიკაციას“ და მისი მოქალაქეების დაცვას „ავტორიტარული“ რეჟიმისგან, რომელსაც, მათივე შეფასებით, წარმოადგენს უკრაინის ამჟამინდელი ხელისუფლება, მოკლებულია ყოველგვარ საღ აზრსა და კრიტიკული განსჯის პროცესს. ისეთი ჰიპოთეტური დაშვების შემთხვევაშიც კი, როგორიც იქნებოდა რუსული პროპაგანდის მიერ შეთხზული ისტორიისთვის ავთენტური სტატუსის მინიჭება, სამართლებრივი თვალსაზრისით რუსეთის ფედერაცია მაინც დამნაშავედ შეირაცხება. როგორც უკვე აღინიშნა, გაეროს წესდების 51-ე მუხლით მინიჭებული უფლებების პრევენციული მიზნით გამოყენება, დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მას ავტორიზაციას მიანიჭებს გაეროს უშიშროების საბჭო. წინააღმდეგ შემთხვევაში სახელმწიფოს (ამ შემთხვევაში - რუსეთის) მიერ გადადგმული ყოველი ნაბიჯი მიიჩნევა როგორც არაკანონიერი. ცხადია, ავტორის მიერ ბოლო ნაწილში განხილული შემთხვევა წარმოადგენს მხოლოდ ჰიპოთეტურ დაშვებას, რომელიც მიზნად ისახავს მხოლოდ ერთადერთ რაიმეს, კერძოდ, კრემლის პროპაგანდის უგუნურების მხილებას. იგი აღწერს არსებული რეალობისგან სრულად დამოუკიდებელ ქეისს. არსებული რეალური ვითარების გათვალისწინებით კი რუსეთი უკრაინის ტერიტორიაზე განხორციელებული სამხედრო ქმედებების შედეგად არღვევს შემდეგ საერთაშორისო კონვენციებს (აღსანიშნავია ის მნიშვნელოვანი სამართლებრივი გარემოება, რომ ჩამოთვლილი

კონვენციები, სხვა სახელმწიფოებთან ერთად, რატიფიცირებული აქვს და მათ მხარეს წარმოადგენს თავად რუსეთის ფედერაცია):

- გაეროს წესდების მე-2 მუხლის მე-4 პუნქტს, რომელიც კრძალავს ძალის გამოყენებას სხვა სახელმწიფოს ტერიტორიული მთლიანობის წინააღმდეგ;
- 1975 წლის ჰელსინკის დასკვნითი აქტი, რომლის მიხედვითაც, სსრკ-მ (მისი სამართალმემკვიდრეა რუსეთის ფედერაცია) თანხმობა განაცხადა, რომ იგი არ დაარღვევდა აღნიშნული აქტის სხვა ხელმომწერთა ტერიტორიულ მთლიანობას;
- 1994 წლის ბუდაპეშტის მემორანდუმი, რომელშიც რუსეთი, შეერთებული შტატები და დიდი ბრიტანეთი შეთანხმდნენ, რომ პატივი სცენ უკრაინის დამოუკიდებლობას და სუვერენიტეტს მის საერთაშორისოდ აღიარებულ საზღვრებში;
- მინსკის შეთანხმებები, რომლებიც ეხება ცეცხლის შეწყვეტის შესახებ შეთანხმებას, რომელსაც რუსეთმა და უკრაინამ 2014 წელს ხელი მოაწერეს, რუსეთის მიერ პროვოცირებული რუსულ-უკრაინული კონფლიქტის დასრულების მიზნით;
- 1949 წლის ჟენევის კონვენცია ჰუმანიტარული სამართლის შესახებ.

დასკვნა

სტატიაში განხილული ფაქტებისა და ჩამოთვლილი არგუმენტების საფუძველზე, მარტივია, გავანალიზოთ რუსეთის პროპაგანდისტული ნარატივი, რომლის მიხედვითაც, თითქოს რუსეთი ახორციელებდა ჰუმანიტარულ ინტერვენციას საქართველოში (ვითომდა, ჩაგრული სეპარატისტი უმცირესობების დასახმარებლად) და ახლა იმავს აგრძელებს უკრაინაში. მნიშვნელოვანია ხაზი გაესვას იმ გარემოებას, რომ საქართველოს, ისევე როგორც უკრაინას, თავი არასდროს არ უცვნია დაზარალებულად და მათ ტერიტორიაზე არც შეიარაღებულ კონფლიქტს ჰქონია ადგილი (ცხადია, თუ არ ჩავთვლით იმ პროვოკაციულ სეპარატისტულ დაჯგუფებებს, რომლებსაც თავად რუსეთი ქმნიდა და აძლევდა დავალებებს). შესაბამისად, რუსეთის მიერ ჩადენილი ყოველი ქმედება საქართველოსა და უკრაინის სუვერენულ ტერიტორიაზე წარმოადგენს საერთაშორისო სამართლებრივი წესრიგისა და გლობალური უსაფრთხოებისთვის ძირგამომთხრელ საკმინაობას. თავის მხრივ, აღნიშნული ქმედებები კი შეირაცხება როგორც ჩადენილი დანაშაული კაცობრიობის წინააღმდეგ.

მნიშვნელოვანია, რომ რუსეთის იმპერიალისტური პოლიტიკის მსხვერპლმა თითოეულმა სახელმწიფომ უზრუნველყოს რუსეთის ფედერაციის მიერ ჩადენილი საერთაშორისო დანაშაულების ჯეროვანი აღრიცხვა და საერთაშორისო საზოგადოებისთვის ურყევი სამართლებრივი მტკიცებულებების წარმოდგენა. საერთაშორისო სამართლებრივი

ბერკეტების ეფექტური გამოყენება და საერთაშორისო სასამართლოებთან მჭიდრო კონტაქტი, გამჭვირვალე და ობიექტური გამოძიების ჩასატარებლად შესაბამისი საერთაშორისო უწყებებისთვის სათანადო პირობების შექმნა და სრული საგამოძიებო პერიოდის განმავლობაში მათი უზრუნველყოფა თითოეული სუვერენული სახელმწიფოსთვის წარმოშობს სამართლებრივ გარანტიებს. პოტენციურად დაზარალებული სახელმწიფოს მიმართ განხორციელებული ნებისმიერი აგრესიული ქმედება, რომელიც მიმართული იქნება მისი სუვერენიტეტის შელახვისკენ არ დარჩება დაუსჯელი. ასევე, ჩადენილი დანაშაულების ეფექტურ და დროულ გამოვლენას შეუძლია შემაკავებელი ეფექტის მოხდენა. თავის მხრივ, გამოვლენილ საერთაშორისო დანაშაულებზე მკაცრი რეაგირება ამცირებს საერთაშორისო აქტორების სტიმულს, გადადგან იმ ტიპის დესტრუქციული ნაბიჯები, რომლებზეც მათ მოუწევთ პასუხისგება ურთიერთანამშრომლობაზე ორიენტირებული საერთაშორისო თანამეგობრობის წინაშე.

რუსული იმპერიალისტური ზრახვების წინააღმდეგ ბრძოლის და მისი ხელისუფლების მიერ შექმნილი ომის პროპაგანდის მხილებისათვის, ასევე - ისტორიული სამართლიანობის უზრუნველსაყოფად ერთადერთი უალტერნატივო გზა არსებობს - კანონის უზენაესობისა და დემოკრატიის პრინციპების გარშემო კონსოლიდირებული საერთაშორისო საზოგადოების ერთობლივი, გლობალური მშვიდობის დამყარებაზე ორიენტირებული სვლა.

ბიბლიოგრაფია:

1. Crawford, J. (2013). Brownlie's principles of public international law, 8th edition. Oxford, Oxford publishing
2. Asmus, R. (2010). A Little War That Shook the World: Georgia, Russia, and the Future of the West. New York, St. Martin's Press
3. საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია. 2021. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2021 წლის 21 იანვრის გადაწყვეტილების მიმოხილვა
4. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს დიდი პალატის 2021 წლის 21 იანვრის გადაწყვეტილება საქმეზე საქართველო რუსეთის წინააღმდეგ (II)
5. Judgement of 1 April 2011 taken by the International Court Of Justice - GEORGIA vs. RUSSIAN FEDERATION
6. Public redacted version of 10 March 2022 „Prosecutor's application pursuant to article 58 for warrants of arrest against Mikhail Mindzaev, Gamlet Guchmazov and David Sanakoev” - ICC-01/15-34-Conf-Exp
7. International Criminal Courts 15 June 2021 Policy on Situation Completion
8. European Parliaments 08 April 2022 briefing - Russia's war on Ukraine in international law and human rights bodies: Bringing institutions back in. Retrieved December 15, 2022 from: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/639322/EXPO_BRI\(2022\)639322_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/639322/EXPO_BRI(2022)639322_EN.pdf)

9. Human Rights Watch. (2022). Russia, Ukraine & International Law: On Occupation, Armed Conflict and Human Rights. Retrieved December 17, 2022 from: <https://www.hrw.org/news/2022/02/23/russia-ukraine-international-law-occupation-armed-conflict-and-human-rights>
10. The Institute For National Security Studies. (2021). The Changing of the Guard at the International Criminal Court. Retrieved December 17, 2022 from: <https://www.inss.org.il/publication/icc-investigation/>